

19830421

INŠTITUT ZA GOZDNO IN LESNO
GOSPODARSTVO PRI BF
61001 LJUBLJANA, VEČNA POT 2
P. P. 523-X, TELEFON 268 963

Ljubljana, 21.4. 1983

SEMESADIKE

MENGEŠ

Prešernova 35

61234 MENGEŠ

Vaš znak:

Naš znak: 21/19

ZADEVA: Poročilo o sušenju sadik tuje (*Thuja occidentalis*) v
drevesnici VEKOS v Titovem Velenju

V sredo, 13.4.1983 sem po naročilu podjetja Semesadike Mengeš poizkušal ugotoviti vzrok sušenja 2200 sadik tuje (*Thuja occidentalis*). Sadike so stare 2+2 leti, sušijo pa se v drevesnici VEKOS v Titovem Velenju. Podjetje VEKOS, TOZD Komunalna oskrba Velenje, je kupilo te sadike 18.10.1982 v Gozdni drevesnici Radvanje, ki jo upravlja Semesadike Mengeš.

Informacije o izkopu in ravnanju s sadikami mi je v Radvanju dal tov. Rotar, v Titovem Velenju pa tov. Dolinšek.

V drevesnici Radvanje so sadike izkopali ročno, nekaj dni pred predajo kupcu. Izkopane sadike so namestili ob upravni zgradbi in jim korenine prekrili s prstjo, kot to delajo običajno. Podjetje VEKOS (tov. Dolinšek) je prevzelo sadike 18.10.1982.

Sadike so isti dan prepeljali v Titovo Velenje s kombijem in jih zakopali v drevesnici. Približno 14 dni kasneje so del sadik posadili ročno na parcelo ob rastlinjakih, manjši del sadik so ponovno zakopali v drevesnici, 200 kosov pa je posadil tov. Dolinšek ob robu okrasne drevesnice v Bevčah.

Tuje na parceli ob rastlinjakih so v veliki večini suhe (približno 90%). Sadike so poležane, ker jih je pozimi nagnil sneg. Suhim je lubje na koreninskem vratu razpokalo in le-to odstopa, ali pa je že odpadlo. Kjer lubja ni, je spodnji in zgornji rob lubja, ki je še na debelcu, nacefran in razpada v vlakna. Korenine so pri suhih sadih odmrle, pri zelenih pa le posamezne odganjajo. Mnogo preživelih sadik ima tudi rjave vrhove (izgledajo, kot bi jih poškodoval zimski mraz).

Sadike, ki so jih namenili takojšnji prodaji, so zakopali v gredi z betonskimi stranicami tako, da stojijo pokonci, korenine pa imajo dobro prekrpite s prstjo. Razporejene so pregosto in po iglicah in mladih poganjkih nekaterih sadik se je površinsko razrasla plesen. Večina sadik ima suhe vrhove in mnoge tudi odmrle korenine. Kljub temu imajo normalno zelene iglice in najmlajše poganjke, kajti pregosta razporeditev v gredi je zadrževala vlago in zaradi tega se iglice niso izsušile.

Sadike v drevesnici Bevče se po navedbi tov.Dolinška sušijo le v malo manjšem odstotku kot v drevesnici VEKOS v Titovem Velenju. Nekaj sadik iz drevesnice Bevče je tov.Dolinšek pred pribl.tednom dni (ok.6.4.1983) namestil v korito z vodo v orodjarni podjetja. Nekatere tuje z odmrli koreninami so iz debelca odgnale nove korenine (nad odmrlim delom).

Pri iskanju vzroka sušenja sadik v drevesnici Radvanje se mi je zdelo upoštevanja vredno mnenje tov.Dolinška, da je morda sušenje sadik povzročil herbicid. Če bi namreč v drevesnici Radvanje jeseni uporabili herbicide in če bi sledilo močnejše deževje, bi zaradi nagnjenosti drevesnice proti mestu, kjer so bile zakopane sadike, dež lahko spral herbicid proti koreninam sadik in jih poškodoval. Po navedbi tov.Rotarja so v drevesnici Radvanje v 1.1982 uporabili le herbicid Radokor, s katerim so škropili spomladi. Levo in desno od mesta, kjer so bile zakopane sadike, rastejo sadike različnih vrst drevja (večina jih je sicer v kontejnerjih) in pričakovali bi, da bi herbicid poškodoval tudi te. Sadike pa so zdrave. Torej to mnenje, da je herbicid povzročil sušenje sadik tuje, odpade.

V drevesnici Radvanje so lani jeseni istočasno izkopali večje število sadik tuje in le del jih je kupilo podjetje VEKOS. Drugi znani kupec je

podjetje Florina (ostali so zasebniki, ki jim ne vedo naslova). Podjetje Florina je prevzelo 2000 sadik tuje 11 dni kasneje kot podjetje VEKOS. V Florini so povedali, da so večino sadik prodali spomladi 1983 in doslej se ni še noben kupec sadik tuje pritožil, da bi se mu te posušile. Navedli so, da so sadike dobro preživele zimo.

Makroskopski ogled odmrlih sadik tuje v Titovem Velenju je odvrnil sum, da bi zajedavska gliva ali škodljiva žuželka povzročila njihov propad. To je potrdil tudi natančen pregled odvzetih vzorcev v fitopatološkem laboratoriju. Korenine so odmrle nenadoma in najverjetneje že jeseni ali pozimi. Odmrlo lubje se z lahkoto lušči od lesa, les pa je potemnel. Sadike niso tršate - za svojo višino imajo relativno slabo razvite korenine. Vendar to ne more biti razlog, da se sušijo v tako visokem odstotku.

Sadice so se torej posušile zaradi abiotskega dejavnika. Najverjetnejši vzrok je po mojem mnenju izsušitev korenin. Možno je tudi, da je odmrtje korenin povzročilo mehanično poškodovanje - stlačenje korenin in koreninskega vratu, previsoka temperatura pri prevozu (korenine bi se v zaprtem kombiju lahko "vnele"), mraz, daljše deževje (korenine v vodi ne dihaajo in odmro) itd. Pri ugotavljanju vzroka sušenja sadik smo zato odvisni od opisa ravnanja s sadikami obeh drevesničarjev. Iz teh opisov pa je nemogoče sklepati, zakaj so se sadike posušile, saj po njunem opisu pri delu ni bila storjena nobena bistvena napaka.

Po doslej povedanem je seveda vprašljivo, ali vzrok sušenja lahko ugotovi, oziroma, ali ga je dolžan ugotavljati fitopatolog. Kljub temu podajam svoje mnenje, saj bi le doslej naštetá dejstva pripeljala do napačnih zaključkov.

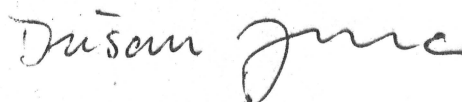
Po podatkih, ki so jih posredovali v Florini, bi sklepali, da so se sadike v Titovem Velenju posušile zaradi nepravilnega ravnanja po prevzemu sadik v drevesnici Radvanje. Vendar tov.Rotar ne more vedeti, ali so s sadikami, ki jih je kupilo podjetje VEKOS ravnali enako kot s tistimi, ki jih je kupilo podjetje Florina. Vse sadike verjetno niso izkopali istega dne (več kot 4000 sadik), saj so jih kopali ročno. So jih takoj povezali v šope po 50 in korenine prekrili s prstjo? Tov.Rotar ni ves čas

sodeloval pri izkopu in ponovnem zakopu in ne more vedeti za napake, ki so se morda zgodile pri manipulaciji s sadikami.

Sadike pa so se lahko poškodovale tudi po prevzemu v drevesnici Radvanje. Danes ni mogoče ugotoviti, ali so bile sadike v Titovem Velenju pravilno zakopane. Če so bile zakopane nenatančno (npr. v šopih, korenine le delno prekrite s prstjo), potem bi v 14. dnevih korenine lahko odmrle.

Dvomim, da bi lahko tudi z natančnejšo preiskavo ugotovili vzrok in krivca za sušenje sadik tuje v Titovem Velenju. Zato predlagam, da se podjetji VEKOS in Semesadike Mengeš sporazumeta o rešitvi, ki bi upoštevala možnost napake na obeh straneh.

Dušan Jurc, dipl.biol.

V vednost:

Semesadike Mengeš,
Gozdna drevesnica Radvanje

VEKOS, TOZD Komunalna oskrba
Titovo Velenje